

8.6 Co se týče regionální integrace, musejí programy EU v oblasti spolupráce, zejména ty, které se týkají regionální integrace s rozvojovými zeměmi a nejméně rozvinutými zeměmi, klást zvláštní důraz na různé dimenze trvale udržitelného

rozvoje, tj. hospodářskou, sociální a ekologickou. EHSV může značně přispět k úspěchu tohoto úsilí, jelikož je orgánem EU s nejhodnější působností zabývat se těmito otázkami v rámci občanské společnosti.

Brusel, 2. června 2004.

Prezident

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Rady, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s ženami a muži při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování

COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

Dne 31. března 2004 se Evropský hospodářský a sociální výbor rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy podle čl. 29 odst. 2 jednacího řádu ve věci Návrhu směrnice Rady, kterou se provádí zásada rovného zacházení s ženami a muži při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování

Specializovaná Sekce pro zaměstnanost, sociální věci a občanství, která odpovídala za přípravu práce Výboru na tomto tématu, přijala své stanovisko dne 5. května 2004. Zpravodajem byla pí. Carroll.

Na 409. plenárním zasedání ze dne 2. a 3. června 2004 (zasedání dne 3. června 2004) přijal Evropský hospodářský a sociální výbor toto stanovisko v poměru 120 hlasů pro, 49 hlasů proti a 15 členů se zdrželo hlasování.

1. Právní základ, obsah a oblast působnosti návrhu

1.1 Návrh Komise je založen na čl. 13 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství, který byl základem již pro směrnice k potlačování diskriminace v zaměstnání nebo povolání z důvodu náboženství nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace⁽¹⁾ a s ohledem na zaměstnání a povolání a přístup ke zboží a službám a jejich poskytování z důvodu jejich rasy nebo etnického původu⁽²⁾.

1.2 Navržená směrnice stanoví rámec pro potlačování diskriminace založené na pohlaví při přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování s cílem uplatnit v členských státech zásadu rovného zacházení s muži a ženami. Nemá zpětný účinek.

1.2.1 Je zakázána přímá a nepřímá diskriminace založená na pohlaví, včetně méně příznivého zacházení s ženami z důvodu

(1) Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

(2) Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

těhotenství a mateřství. Obtěžování a sexuální obtěžování, jak je definováno v návrhu, se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví, a proto je zakázáno. Odmítne-li někdo takovéto chování, nebo podrobí-li se mu, nesmí to být použito jako základ pro rozhodnutí týkající se této osoby. Podněcování k diskriminaci se ve smyslu této směrnice považuje rovněž za diskriminaci.

1.3 Oblast působnosti návrhu je široká, i když zde existují určitá významná omezení. Všeobecně zahrnuje přístup ke zboží a službám, které jsou dostupné veřejnosti, včetně bydlení. Zahrnuje jak veřejný, tak i soukromý sektor, včetně veřejných subjektů. Jsou vyloučeny transakce čistě soukromého charakteru, např. pronájem rekreačního objektu rodinnému příslušníkovi nebo pronájem místnosti v soukromém domě.

1.3.1 Komise uvádí příklady zboží a služeb dostupných pro veřejnost:

- přístup do prostor, do kterých může vstupovat veřejnost;
- všechny druhy bydlení, včetně pronájmu a ubytování v hotelu;
- služby jako bankovní, pojišťovací a jiné finanční služby;
- doprava;
- služby jakékoli profese nebo živnosti (¹).

1.3.2 Rozsah zahrnutých služeb je široký. Důležité oblasti zahrnují důchody, životní a zdravotní pojištění, všeobecné pojištění majetku proti škodám a přístup k financím a bydlení.

1.3.3 Použití pohlaví jako faktoru při výpočtu pojistného a dávek za účelem pojištění a souvisejících finančních služeb bude zakázáno ode dne, ke kterému směrnice vstoupí v platnost. Členské státy však mohou odložit provedení tohoto ustanovení po dobu až šesti dalších let. Pokud tak učiní, musejí neprodleně informovat Komisi a bude se od nich vyžadovat, aby sestavily, zveřejnily a pravidelně aktualizovaly komplexní tabulky o úmrtnosti a průměrné délce života žen a mužů.

1.4 Existují zde určité výluky. Navržená směrnice by neměla zabraňovat rozdílům týkajícím se zboží nebo služeb, u nichž nejsou ženy a muži ve srovnatelné situaci, jelikož zboží nebo služby jsou určeny výlučně nebo primárně pro příslušníky jednoho pohlaví, nebo návyků, které se uplatňují pro každé pohlaví různě. Příklady zahrnují přístup na bazén odděleně pro jednotlivá pohlaví nebo soukromé kluby.

1.5 Z oblasti působnosti směrnice se vylučuje vzdělávání a obsah médií a reklamy, zejména reklamy a televizní reklamy, jak je definováno v čl. 1 písm. b) směrnice Rady 89/553/EHS.

1.6 Na základě této směrnice se povoluje pozitivní diskriminace.

1.7 Směrnice obsahuje ustanovení o minimálních právech a opravných prostředcích, prosazování a monitorování společném pro obě směrnice uvedené v odstavci 1.1.

2. Obecné poznámky

2.1 Výbor by chtěl zdůraznit význam zásady zákazu diskriminace kvůli pohlaví, co se týče přístupu mužů a žen ke zboží a službám a jejich poskytování.

2.2 Výbor vítá soudržnost znění a definice obsažené v tomto návrhu a v předchozích dvou směrnicích a důkazní břemena v případech týkajících se rovnosti.

2.2.1 Výbor je znepokojen tím, že definice „služeb“ je obsažena pouze v článku 10 preambule návrhu směrnice. Aby se předešlo nejasnostem vzhledem k širokému okruhu veřejných služeb a jiných služeb dostupných veřejnosti (např. služeb poskytovaných nevládními organizacemi), měl by se v textu jasně definovat výraz „služby“. Výbor se přiklání k široké definici.

2.3 Vyloučení vzdělávání z oblasti působnosti této směrnice je politováníhodné. Avšak připouští se, že zde mohou existovat problémy týkající se působnosti Společenství v této oblasti. Vzdělávání je však v rovnosti žen a mužů klíčovým faktorem a může vést k tomu, že chlapci a dívky sledují tradiční kariérní dráhy, což významným způsobem ovlivňuje jejich budoucnost. V některých členských státech existují obavy ohledně omezení výběru a nedostatku adekvátního poradenství ve vzdělávání, což má pokračující a významné důsledky pro dotčené jednotlivce, pro dosažení cílů sociálního začlenění i pro samotnou konkurenceschopnost EU.

2.3.1 Komise uvedla, že do oblasti služeb by patřilo pouze soukromě poskytované vzdělávání, pokud by tento sektor nebyl ze směrnice vyloučen. To by mohlo vést k uplatňování různých norem při provádění zásady rovného zacházení.

2.3.2 Členské státy již začaly přijímat opatření v oblasti vzdělávání na základě lisabonské agendy. Proto Výbor vybízí Komisi, aby udělala vše, co je v jejích silách, k podněcování členských států, aby zajistily, že v oblasti vzdělávání existuje rovný přístup k příležitostem a jejich rovné poskytování jak pro chlapce, tak i pro dívky.

2.3.3 Stávající směrnice o rovném zacházení zahrnuje přístup k odbornému vzdělávání, včetně terciárního vzdělávání odborné povahy. To je však nedostatečné. Prostředky k získání prospěchu z terciárního vzdělávání, ať už na univerzitě nebo v odborné instituci, jsou získávány na primární a sekundární úrovni.

2.4 Výbor chápe, že návrh zahrnuje média a reklamu pouze v jejich roli jako odvětví služeb. Akceptuje, že současný návrh není správným prostředkem pro akci týkající se obsahu médií a reklamy. Jelikož však média a reklama mají silný vliv na postoje a názory veřejnosti, nelze je v úsilí EU o odstranění diskriminace ze zaměstnání a každodenního života ignorovat. Mezi vhodnou akcí a cenzurou však existuje tenká dělící čára. Komise by proto měla pokračovat v konzultacích týkajících se těchto záležitostí majíc tyto faktory na paměti a v přiměřeném časovém rámci přijmout vhodná opatření. Výbor se těší na svou účast na tomto procesu.

(¹) COM(2003) 657 final vysvětlující memorandum.

2.5 Výbor vítá skutečnost, že by muži a ženy měli mít stejný přístup k financím – což je zvláště důležité pro obě pohlaví, ať už jako podnikatele nebo osoby požadující finance na bydlení.

2.6 Vzhledem k tomu, že návrh se nevztahuje na obory vzdělávání, médií a reklamy, Výbor považuje to, že bude zakázaná diskriminace na základě pohlaví v oblasti pojištění, jako jeden z nejcitlivějších bodů daného návrhu. V žádné oblasti, na kterou se tento návrh vztahuje, a zejména v oblasti pojištění, by se neměla vyskytnout nová kritéria diskriminace.

2.6.1 Výboru se jeví velmi diskutabilním prohlášení, že jednotné tarifkace pro obě pohlaví, které přesto v některých zemích Unie existují, vedou beze sporu ke všeobecnému zvýšení cen pojistného, a že celkové vyrovnávání rizik mezi oběma pohlavími vytváří fenomén, vedoucí ke globálnímu zvedání tarifů. Není dostatečně rozvážené, a nakonec se to staví proti záměru návrhu, aby měly členské státy možnost 6 let porušovat tento zákaz diskriminace v rámci sektoru všeobecného poskytování služeb a volného výběru pojišťovacích zařízení.

2.6.2 Pokud jde o práva na přístup všech k dodatkovému pojištění sociální péče, požaduje Výbor, aby byla odstraněna přímá či nepřímá diskriminace. Tato žádost je tím urgentnější, že rozvoj druhého a třetího pilíře sociální ochrany (dodatkové a naddodatkové) je momentálně nejdynamičtějším aspektem sociální ochrany v Unii. V této oblasti se Výbor odvolává na ustanovení svého stanoviska týkajícího se „dodatkového zdravotního pojištění“⁽¹⁾.

3. Specifické poznámky

3.1 Výbor podporuje zrovnoprávnění přístupu k finančním službám, z nichž mnohé jsou nezbytné pro každodenní život, a zrovnoprávnění dávek a pojistného pro muže a ženy. Směrnice však zahrnuje široký okruh finančních služeb, které se svou povahou velmi liší – např. pojištění vozidel, zdravotní pojištění a pojištění pro případ invalidity a důchody a anuity. To vyvolává složité a obtížné otázky, které se v jednotlivých členských státech liší.

3.1.1 Je však nutno připustit, že při zrovnoprávnění dávek a pojistného zde budou některé záporné i kladné účinky na konzumenty těchto služeb, přičemž dopad se liší u mužů a žen v závislosti na příslušné službě. V případě pojištění vozidel vznikají pro jednotlivce „bezeškodní“ bonusy teprve po několika letech trvání pojištění. Existuje zde nesporná možnost, že kvůli pokrytí vznikajících nejistot by se mohly náklady na pojištění zvýšit pro každého.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 204, 18.7.2000, s. 51 (zpravodaj: pan Jean-Michel Bloch-Lainé).

3.1.2 Evropský soudní dvůr v rozhodnutí v případě Coloroll⁽²⁾ uznal, že použití pojistných statistik založených na pohlaví bylo pro účely výpočtu penzijních příspěvků a dávek oprávněné. Vyžadoval však, aby příspěvky placené zaměstnanci, a dávky, které tito obdrží, byly stejné. Vyšší příspěvky na straně zaměstnavatele byly prohlášeny za odůvodněné. Soud ve skutečnosti připustil, že zrovnoprávnění dávek stojí více. V zaměstnaneckých systémech důchodového zabezpečení platil vyšší příspěvek zaměstnavatel. V soukromých penzijních systémech a pojištění není žádný zaměstnavatel, který by hradil vyšší pojistné nebo příspěvek: to dopadne na konzumenty služby. To však neplatí jen pro důchody, kde musejí muži doplácet kvůli dlouhověkosti žen, ale pro všechny typy pojištění. Ženy mohou například doplácet na vyšší riziko nehod u mužů atd.

3.1.3 Komise ve své rozšířené zprávě o dopadu připouští, že zde budou pro poskytovatele pojištění existovat specifické náklady, které budou nakonec přeneseny na konzumenty, ale má za to, že toto skončí, jakmile uplyne období přizpůsobování. EHSV zastává stejný názor.

3.1.4 Výbor by zde chtěl poukázat také na zásadu rovného zacházení s muži a ženami obsaženou ve smlouvě. Používá-li se tato zásada jako základ, musí pojištnictví – samozřejmě za určitou dobu – změnit své systémy výpočtu tak, aby pohlaví již nebylo faktorem například při výpočtu pojistného při pojištění automobilů. Jelikož četnost nehod a dlouhověkost jasně nejsou dotčeny způsoby výpočtu, měly by teoreticky zůstat celkové platby pojistného pro konzumenty stejné.

3.1.5 Výbor má za to, že je zapotřebí specifitější posouzení (včetně nezávislých simulací na dopadu alternativních základů) pojištnictví/důchodového zabezpečení, aby se posoudil dlouhodobý dopad návrhů. Výbor věří, že je důležité monitorovat události – zejména v pojištnictví – po vstupu směrnice v platnost. Celkovým cílem směrnice musí být chránit právo lidí, aby netrpěli diskriminací.

3.2 Co se týče bydlení, zastává Výbor názor, že by se směrnice neměla uplatňovat na soukromé dohody, např. nájem, prodej nebo darování, uzavřené mezi rodinnými příslušníky.

3.3 Výbor zastává názor, že by měly být jasně definovány výluky. Tyto nesmějí ohrozit rovnost žen a mužů.

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd, v Russell & ostatní C-200/91, 28. září 1994.

3.4 Výbor vítá článek 5, který povoluje pozitivní diskriminaci. Toto ustanovení by však nemělo ohrozit životně důležité služby poskytované mužům a ženám jak veřejnými službami, tak nevládními organizacemi, např. bydlení pouze pro příslušníky jednoho pohlaví pro znevýhodňované jedince a útulky pro ženy, které trpěly domácím násilím nebo jinými formami násilí.

3.5 Výbor schvaluje ustanovení o dialogu s nevládními organizacemi. Toto ustanovení však musí zaručit pravidelný kontakt s organizovanou občanskou společností.

3.6 Informace a propagace směrnice po jejím přijetí bude důležitá k zajištění toho, aby si konzumenti byli vědomi svých práv a aby poskytovatelé zboží a služeb pochopili své závazky na základě této směrnice.

Brusel, 3. června 2004.

Prezident

Hospodářského a sociálního výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke Komunikaci Komise Evropské radě a Parlamentu o Propagaci technologií podporujících trvale udržitelný rozvoj: akční plán Evropské unie pro ekotechnologie

(COM(2004) 38 final)

(2004/C 241/14)

28. ledna 2004 se Komise rozhodla požádat Evropský sociální a hospodářský výbor v souladu s ustanoveními článku 262 zakládající smlouvy Evropského společenství o vyjádření ke „Komunikaci Komise Evropské radě a Parlamentu o Propagaci technologií podporujících trvale udržitelný rozvoj: akční plán Evropské unie pro ekotechnologie“

Zvláštní sekce „Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí“ pověřená přípravou prací Výboru přijala 6. května 2004 následující vyjádření (zpravodaj: M. BUFFETAUT).

Dne 2. a 3. června 2004, během svého 409. plenárního zasedání (zasedání ze dne 2. června 2004), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující vyjádření. 177 členů hlasovalo pro, 1 proti a 5 se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Tato komunikace dodržuje „tradiční“ nelegislativních textů Komise, shrnuje přijaté iniciativy v dané oblasti a politické perspektivy budoucnosti. V podstatě představuje obecný rámec úvah Komise o ekotechnologiích.

1.2 Hned od začátku se Komunikace přiklání k perspektivě strategie podporující trvale udržitelný rozvoj a k perspektivě Lisabonské strategie a připomíná, jak je ostatně již všeobecně známo, že úmyslem Komise je z Evropské unie udělat „nejznámější, nejkonzervativnější a nejdynamičtější hospodářství na světě, schopné trvale udržitelného ekonomického rozvoje doprovázeného kvantitativním i kvalitativním zlepšením zaměstnanosti a širší sociální soudržnosti.“

1.3 Po tomto dnes již tradičním připomenutí ovšem následuje skutečná otázka: jaké jsou cíle akčního plánu pro ekotechnologie (APET)?

Komise cituje tři:

- odstranit překážky a využít veškerý potenciál ekotechnologií,
- udělat vše proto, aby EU hrála rozhodující roli ve vývoji ekotechnologií a v jejich aplikaci do praxe,
- zmobilizovat všechny zaujaté strany pro sledování těchto cílů,

hlavním a konečným cílem je snížit tlak na využívání přírodních zdrojů, zlepšit životní úroveň obyvatel Evropy a podporovat hospodářský růst.

1.4 Komise je toho názoru, že z politického hlediska je právě vhodný okamžik k zahájení tohoto akčního plánu, ale jakým způsobem a jaké konkrétní akce vyvíjet? Odpovědi na tyto dvě otázky strukturují text.